

DE SCHAKEL

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders

"GII ZIJT DE SCHAKEL TUSSEN HEN, DIE THUIS BLEVEN, EN MIJ"

KONINGIN WILHELMINA

STICHTING GENOOTSCHAP ENGELANDVAARDERS

BESCHERMHEER ZIJNE KONINKLIJKE HOOGHEID PRINS BERNHARD DER NEDERLANDEN

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders
Oktober 1993 - 15e Jaargang, nr. 59

BESTUUR:

Ere-Voorzitter

F.Th. Dijkmeester	Magnolialaan 7	7313 EV Apeldoorn	055 - 55 32 67
-------------------	----------------	-------------------	----------------

Voorzitter

R.W. Hemmes	Thorbeckelaan 74	2564 BS Den Haag	070 - 368 35 66
-------------	------------------	------------------	-----------------

Secretaris

H.F.L. Wensink	Mauritskade 41b	2514 HE Den Haag	070 - 364 25 36
----------------	-----------------	------------------	-----------------

2e Secretaris

Mevr. M.E.F. Borel Rinkes	Cees Laseurlaan 279	2597 GG Den Haag	070 - 324 04 47
---------------------------	---------------------	------------------	-----------------

Penningmeester

Fred M. Beukers	Vredehofweg 56	3062 ES Rotterdam	010 - 452 79 29
-----------------	----------------	-------------------	-----------------

LEDEN:

G. Meelissen, Sociale Commissie	Oostendorperstraatweg 69	8097 PL Oosterwolde	05252 - 13 61
R.A. Grisnigt	Canadalaan 25	4631 NT Hoogerheide	01646 - 1 34 15
Ch.H. Bartelings	Thomas Jeffersonlaan 58	2285 BB Rijswijk	070 - 394 14 67
R.M. ten Broek	Burg. de Villeneuve-singel 30	3055 AP Rotterdam	010 - 422 39 14
J.A. Bakker, Evenementencommissie	Zeekant 92g	2586 JB Den Haag	070 - 354 02 45
J. de Mos, Evenementencommissie	Marjorystraat 25	3151 SK Hoek v. Holland	01747 - 8 21 83

ADRES SECRETARIAAT:

Cees Laseurlaan 279	2597 GG Den Haag	070 - 324 04 47
---------------------	------------------	-----------------

REDACTIE

Fred M. Beukers	Vredehofweg 56	3062 ES Rotterdam	010 - 452 79 29
-----------------	----------------	-------------------	-----------------

Stichting Genootschap Engelandvaarders:

Postbank: 35 95 00
Bank : 54.55.46.826
ABN-AMRO bank - Rotterdam

Het volgende nummer verschijnt in januari 1994.
Gaarne hiervoor bestemde copy inzenden vóór 1 december 1993.

Dat normen en waarden afglijden en niet meer zo in acht worden genomen als vroeger constateren wij allemaal. En wij vinden allemaal dat na de Tweede Wereldoorlog dat afglijden in een stroomversnelling lijkt te zijn geraakt. Slechts enkelen onder ons worden daar niet koud of warm van, maar de meesten ergeren zich geweldig.

Dagelijks kunnen wij lezen in de media, horen op de radio of zien op de buis, wat er weer wordt getolereerd en waar (weer) niet tegen wordt opgetreden.

Het is kennelijk moeilijk te bepalen waar de grens van goed en kwaad ligt, terwijl de meeste mensen die met hun klompen aanvoelen. Nog moeilijker is het om op te treden tegen hen die zich niet aan de regels houden. En omdat dat niet voldoende gebeurt gaan de daders van kwaad tot erger over.

Soms doet men zijn best om het tij wat te keren en strenger op te treden, maar dat kost erg veel moeite. Natuurlijk is het niet eenvoudig slap gedoogbeleid terug te draaien, maar er zal toch iets moeten gebeuren aan de terreur van een kleine groep die voor tonnen, zo niet miljoenen per jaar vernielingen aanricht in tram, trein en bus. De daders gaan vrij uit, ook als zij kunnen worden aangewezen. Zij hoeven zich niet te legitimeren; dat zou aantasting van hun privacy betekenen.

Nu heeft de HTM in Den Haag er iets op gevonden om het vandalisme in tram en bus tegen te gaan: Wie niets vernielt of bekladt wordt beloond. Elke vorm van aanpak van crimineel gedrag is toe te juichen; ik heb er ook niets tegen dat braafheid wordt beloond, maar niet als men overtreders niet aanpakt en hen hun gang laat gaan. Dan is men op de verkeerde weg.

Waarschijnlijk moet nu een organisatie worden opgezet om de brave jongens te vinden, anders kun je ze niet belonen. Die mag je ook naar hun naam vragen, want bij hen schend je kennelijk geen privacy.

Het ware beter een organisatie in het leven te roepen om de daders te vangen en hen verantwoordelijk te stellen voor hun wangedrag.

Het zou een mooie boel worden als regel werd dat overtredingen worden gedoogd en normaal gedrag wordt beloond.

Zonder te zeggen dat ons Genootschap louter brave lieden telt, zou er dan een gouden tijd voor de meesten kunnen aanbreken. Als tenminste hun beloning niet onmiddellijk wordt gestolen.

Rudi Hemmes

ALFRED JAN (FRED) ROTTEVEEL, LtZ. 1e kl. b.d.

4 januari 1919 - 25 juli 1993

**Kruis van Verdienste
Verzetsherdenkingskruis
e.a.o.**

Een paar maanden geleden belde Fred mij op en zei: "Jacob, ik moet jammer genoeg afscheid van je nemen. De doktoren kunnen niets meer voor mij doen, het is nog maar een kwestie van tijd".

Dan stort weer een stukje van je wereld in en zal er weer een vertrouwd gezicht op de reünie moeten ontbreken en gemist worden.

Na dit telefoongesprek heb ik hem nog thuis opgezocht. Na twee uur nam ik afscheid van een van mijn beste vrienden en we wisten beiden dat dit de laatste handdruk was. Over and out ...

Ik had en heb de grootste bewondering voor de manier waarop Fred zijn heengaan aanvaardde en verwerkte. Ik had het te kwaad, eerlijk.

Vanaf 1938 tot en met het laatste bombardement in 1940 zaten we beiden in Den Helder. Daarna vertrok Fred met zijn vriend Gerard Dogger de onbekende toekomst tegemoet. Pas in Engeland zouden we elkaar weer zien, na een heel moeilijke reis.

In mei 1942 fietste hij samen met Hans Fanoy en Jan Fennema naar het zuiden. Nog vóór de grens werden ze aangehouden. Met veel pech, hulp (o.a. van de familie Van Niftrik wier huis in Nederland stond en de tuin in België lag) en geluk belandde de groep in Zwitserland. Ze werden gevangen genomen, dankzij de Gezant op erewoord vrijgelaten, namen de benen, werden weer gepakt en ontsnapten nogmaals. Toen kregen ze de kans per trein naar Barcelona te reizen. Fred vertrouwde het niet en bleef achter. Een poging zwemmend naar Italië te komen mislukte. Uiteindelijk lukte het om via Frankrijk en de Pyreneeën in een Spaanse gevangenis terecht te komen, ten langen leste in Portugal. Vandaar per smokkelboot van de Royal Navy naar Gibraltar en met een troepentransportschip werd eindelijk op 4 januari 1944 het doel bereikt.

ENYS HOUSE, dat kort tevoren gesloten was werd alleen voor Fred heropend, zodat ook hij zijn lang onderbroken theoretische opleiding tot zee-officier kon voortzetten.

Daarop koos Fred voor dienst op de Motor Torpedo Boten – de bemannings-leden van de MTB's waren uitsluitend vrijwilligers, niet ouder dan 30 jaar – en het was daar dat wij elkaar weer ontmoetten en waar onze hechte vriendschap werd gesloten. Onder commando van wijlen Hans Larive hebben wij, vanuit Dover aan veel gevaarlijke acties deelgenomen. De niet aflatende spanning aan het Dover-front, dat onder het directe bereik lag van het zware vijandelijke geschut vanaf de Franse kust, het constante gevaar waaraan iedereen bloot stond, ook als we niet in actie waren, deed een enorme onderlinge band ontstaan. Je moest blindelings op elkaar kunnen rekenen en vertrouwen. Op Fred kon je altijd een beroep doen, nooit was hem iets teveel. Hij was een echte vriend met wie ik veel lief en leed heb gedeeld. Hij had maar een doel voor ogen: het herwinnen van de vrijheid. Hiervoor heeft hij zich voor de volle 100% ingezet.

Onder grote belangstelling onder meer van Marianne en Engelandvaarders, werd Fred op 29 juli jl. in Bussum begraven.

Behouden vaart Fred en dank voor je niet aflatende vriendschap.

Jacob de Mos

IN MEMORIAM

JOHAN (HANS) ENNO FANOY, LtZ. 1e kl. b.d.

8 juli 1920 - 5 juni 1993

Kruis van Verdienste - Verzets Herdenkingskruis

Toen Hans in april 1993 te horen kreeg dat zijn artsen niets meer voor hem konden doen en hij opgenomen werd in een speciale pijncontrole kliniek, was een van zijn laatste wensen dat na zijn dood een 'In memoriam' in 'De Schakel' zou verschijnen. Hij vroeg zijn oude makker Fred Rotteveel, waarmee hij indertijd uit Nederland vertrok, zulks te willen doen, weinig vermoedend dat Fred niet meer in staat zou zijn deze wens te vervullen door zijn eigen naderend einde. Wie had kunnen voorspellen dat beider 'In memoriam' in dezelfde 'Schakel' zou verschijnen.

Drie korporaal-adelborsten Fred Rotteveel, Jan Fennema en Hans Fanoy fietsten in januari 1942 richting België, maar werden nog aan de Nederlandse kant van de grens door een 'foute' douanier aangehouden, door diens 'goede' chef weer vrijgelaten en naar oom Job en tante Betty van Niftrik gebracht, die hen verder hielpen. Na veel avonturen kwamen ze in Zwitserland terecht waar zij gearresteerd werden. Door de hulp van de Nederlandse Gezant in Bern werden zij – op erewoord – vrijgelaten. Door verraad van een 'helpende' Zwitser werden zij op weg naar Frankrijk weer gearresteerd en na nogmaals gevangenis en nogmaals interventie van het Gezantschap, overgebracht naar het werkkamp Cossonay. Daar kregen zij de kans om per verzegelde diplomatieke trein naar Barcelona te gaan. Hans en Jan grepen die kans, Fred bleef achter. Helaas mocht Hans Spanje niet in daar hij, volgens de leeftijd op zijn – valse – papieren nog dienstplichtig was. Voor hem was de wandeling over de Pyreneeën de enige oplossing. Na veel tijd, teleurstelling en hoop kwam hij – zoals gebruikelijk – in Spaanse gevangenissen terecht. Na vrijlating ging hij via Madrid en Lissabon per KLM naar Bristol waar hij in mei 1943 aankwam. Op 3 juli arriveerde hij op ENYS House waar hij zijn makker Jan Fennema weer aantrof en waar hij zijn Marine-opleiding kon voltooien. Van april 1944 tot januari 1946 voer hij op de HMS Tromp in de Pacific.

In 1982 was hij met zijn vrouw Jeltje voor het laatst in Nederland. Met een grote groep uit Australië/Nieuw Zeeland bezochten zij de reünie. Door zijn ziekte was het hem daarna, tot zijn zeer grote spijt, niet meer mogelijk. Hoe graag had hij zijn makkers nog gezien en zij hem. Hun rest nu Hans in warme vriendschap te gedenken.

MBR

IN MEMORIAM

ARIE VAN DER HEIJDEN

22 juli 1924 - 2 augustus 1993

Kruis van Verdienste - Verzets Herdenkingskruis

Op 6 augustus werd in familiekring met enkele genodigden afscheid genomen van Engelandvaarder Arie van der Heijden.

Begin 1944 kwam de groep van Arie en die waartoe ik behoorde langs verschillende routes tegelijkertijd in Noord-Spanje aan. Zoals vele Engeland-

vaarders was ook Arie niet getraind voor de hachelijke tocht over de Pyreneeën en dat midden in de winter. Ondanks een opgelopen handicap als gevolg van een ongeluk in zijn jeugd heeft hij met uiterste wilskracht de groep weten bij te houden. Wel is hij op een gegeven moment, verzwakt als hij was, ver achtergebleven. Zoiets gebeurde wel meer met "stragglers", zij die door maandenlange slechte voeding in Nederland en daarna nog geruime tijd zwerven in België en Frankrijk, tenslotte de grote klim over de Pyreneeën niet konden halen. Het grote gevaar voor een straggler was om door een vijandelijke patrouille te worden ontdekt. Arie had geluk dat het niet meer had gesneeuwd, zodat hij toch nog de sporen van zijn groep heeft kunnen volgen en zich weer bij hen heeft kunnen aansluiten. Uiteindelijk kwam hij met ons via Gibraltar en Noord-Afrika in Engeland aan.

Begin jaren '70 zag ik Arie weer terug, tijdens het door ons Genootschap georganiseerde eerste nostalgisch Engelandvaardersbezoek aan London.

Voor ons Genootschap heeft hij ook zijn aandeel geleverd door samen met Wim Esser het initiatief te nemen tot de jaarlijkse golfdag voor Engelandvaarders.

En zo hebben wij afscheid genomen van Arie van der Heijden, die op zijn manier en met doorzettingsvermogen zijn vaderland heeft gediend. Hij ruste in Vrede.

S.G. Timmers Verhoeven

VAN DE BESTUURSTAFEL

Tijdens de Bestuursvergadering van 2 juli 1993 is Engelandvaarder **Ch.(Charles) H. Bartelings** tot Bestuurslid van de Stichting Genootschap Engelandvaarders benoemd en hij heeft deze benoeming aanvaard. Onze voorzitter Hemmes heette hem met enkele goed gekozen woorden van harte welkom. Bartelings zal binnen het bestuur de penningmeester/redacteur van de **Schakel** in diens werkzaamheden terzijde staan. De penningmeester/redacteur is zeer ingenomen met deze benoeming en hoopt binnen niet al te lange tijd zijn werkzaamheden te mogen delen met Bartelings.

FMB

EERBIED

Het zal velen uwer gegaan zijn zoals het mijn vrouw en mij verging. In eerste instantie waren wij niet van plan om naar aanleiding van de begrafenis van Koning Boudewijn van België, en de installatie van zijn opvolger Albert, naar het verslag daarvan op de televisie te kijken.

Uiteindelijk deden wij dit wel en hebben wij gefascineerd en ontroerd het gebeuren gevolgd.

Het voorspel tot deze ceremonie begon al kort vóór het overlijden van Koning Boudewijn met zijn magistrale toespraak tot het Belgische volk. Het was zijn politiek credo, waarmee hij "in a nutshell" in grote duidelijke lijnen de toekomst van zijn volk aangaf. Uit deze toespraak bleek hoe wijs en weldoordacht hij zijn diepste gedachten naar voren bracht. Ik ben ervan overtuigd dat hij wist dat het zijn laatste toespraak en zijn politiek testament zou worden.

Het zal de nieuw-benoemde vorst, Koning Albert II, die zichtbaar ontroerd was toen hij het roer overnam, niet meevallen zijn voorganger in wijsheid en populariteit te evenaren, een populariteit, die onder andere bleek uit de enorme belangstelling, die honderdduizenden, uren, soms dagen lang in de rij lieten staan voor hun laatste groet voor "hun" Koning. Ook de bloemenhulde sprak boekdelen. Men kon, bij wijze van spreken, haast tastbaar de golf van sympathie waarnemen, die uitging naar Koningin Fabiola en de koninklijke familie. Men nam afscheid van hun Koning, die waarlijk een "Koning" was.

Men kan bewondering opbrengen voor de wijze waarop, niettegenstaande de korte tijd van voorbereiding, alles met betrekking tot de plechtigheden, werd georganiseerd, plechtig en waardig.

Het dwong respect af te zien hoe correct de militairen zich van hun bijzondere taken kweten.

Opvallend was de sterke band, die het Belgische volk met "hun" troepen heeft. Dat sprak niet alleen uit de correcte taakvervulling, maar blijkt ook uit de herdenkingen en herdenkingsplaatsen, welke laatste in geheel België zichtbaar aanwezig zijn.

Het steekt me steeds hoe pover in dit opzicht Nederland van bijvoorbeeld België-Luxemburg-Frankrijk-Zwitserland-Engeland en zelfs Finland, zoals een verzetsvriend, die 14 dagen Finland doorkruiste, mij vertelde, afsteekt.

Overal elders monumenten, meestal met natie-vlag, correct gehesen en gestreken. Alles vertolkt duidelijk de dank en de genegenheid, het "niet-vergeten" voor hen die vielen.

Vertolkt naar Nederland zijn de Waalsdorpervlakte, de Dam en Loenen niet voldoende. De diepste verbondenheid dient in dorp en stad aanwezig te zijn.

Ligt hier geen taak voor de E.V.? Wij kunnen, puttend uit onze ervaringen die ieder van ons heeft, er op wijzen hoeveel voor de bevrijding van ons land

hun leven gaven. Hoe jong ze nog waren, wat ze offerden aan trouw en inzet. Zij hebben er recht op met eerbied herdacht te worden. Het is deze gedachte die wij moeten uitdragen, zodat de vlam niet gedoofd wordt. Ik weet het wel. Het wordt vaak "gek" gevonden in Nederland, maar dat mag ons niet belemmeren. Als ik spreek over "monument" bedoel ik niet een kolossaal iets met vele en vaak grote beelden, maar een eenvoudige steen, waar een passant af en toe een klein bloemetje oplegt met een goede gedachte. Dank voor alles wat je deed en het offer dat je bracht, ook voor ons!!!
Wij herdenken met eerbied.

Klaver

ZIJ WORDEN OOK HERDACHT

Nederlanders, burgers en militairen vonden routes uit het voormalige Indië naar de Verenigde Staten, met als einddoel daadwerkelijk deel te nemen aan de acties der Geallieerden.

Velen bereikten Engeland en nog zo het Engelandvaarders doel juist op tijd. Anderen raakten gestrand in de V.S. en deden hier voortreffelijk werk. Zij werden academic en flight instructors van U.S. en geallieerde vliegcadetten, veelal in het zuiden van Amerika. Wellicht is het minder bekend dat sommigen van hen en hun families zijn begraven op het Century Cemetery in Jackson, Mississippi. Jaarlijks vindt daar een plechtige herdenking voor hen plaats, dit jaar gehouden op Memorial Day, 31 mei. Hun streven was zo nauw verwant met de opbouw van de free, later NATO, forces, dat wij Engelandvaarders in de V.S. wellicht in de toekomst een reünie daar kunnen organiseren.

Edu Brandes (USA)

WILHELMINA MONUMENT - DEN HAAG

Dit jaar, en wel op **28 november**, een **zondag**, vindt traditiegetrouw wederom de herdenking van de sterfdag van wijlen H.M. Koningin Wilhelmina plaats bij het stoere monument, op het plein achter het gebouw van de Raad van State te Den Haag.

Hoe het een en ander, vanwege de zondag, zal verlopen is op dit moment nog niet bekend.

Belangstellenden kunnen hierover informatie inwinnen bij Jacob de Mos, Marjorystraat 25, 3151 SK Hoek van Holland, tel. (01747) 8 21 83.

MINISTERIE VAN DEFENSIE VETERANENPAS

In het kader van het veteranenbeleid komen veteranen in aanmerking voor een veteranenpas. Deze pas biedt de mogelijkheid om tijdens evenementen voor veteranen, zoals Open Dagen en herdenkingen, gratis te reizen met het openbaar vervoer. Aan de veteranenpas is ook een gratis abonnement op één van de maandbladen van Defensie gekoppeld. Het Ministerie van Defensie beoogt met de pas vorm te geven aan de erkenning van en de waardering voor de inzet van veteranen.

De pas is bestemd voor elke gewezen militair (ook van het KNIL) met de Nederlandse nationaliteit, die het Koninkrijk, met inbegrip van internationale vredesmissies, onder oorlogsomstandigheden heeft gediend. Ook het vaarplichtig koopvaardijpersoneel uit de Tweede Wereldoorlog met de Nederlandse nationaliteit komt in aanmerking voor de pas.

Veteranen die in het buitenland wonen kunnen de veteranenpas eveneens aanvragen. Zij komen echter niet in aanmerking voor een gratis abonnement op een Defensieblad. Bij verblijf in Nederland kan wel gebruik worden gemaakt van de gratis reisfaciliteiten.

U kunt de veteranenpas aanvragen door onderstaande bon in te zenden, U krijgt dan een aanmeldingsformulier toegestuurd met nadere informatie. Als U veteranen kent die voor de pas in aanmerking komen, wordt U verzocht hen op deze advertentie te wijzen.

Naam:

Adres:

Postcode/woonplaats:

Opsturen aan:

DE STICHTING DIENSTVERLENING VETERANEN

o.v.v. VETERANENPAS

POSTBUS 660

2700 AR ZOETERMEER

Zoals U in de afgelopen maanden uit de media heeft kunnen vernemen, ligt het in de bedoeling om in 1995, 50 jaar ná de bevrijding van ons Vaderland, een carillon op te richten vóór of in de naaste omgeving van het Binnenhof in Den Haag.

Het geld voor dit ongetwijfeld kostbare carillon zal worden opgebracht door de gehele Nederlandse bevolking, terwijl ook de nationale sponsoring-organisaties hun steun zullen bijdragen. De Stichting Samenwerkend Verzet 1940-1945 heeft besloten een klok van dit Nationaal Vrijheidscarillon te adopteren, waarmee een bedrag van ca. f25.000 is gemoeid.

De bij de Stichting Samenwerkend Verzet aangesloten organisaties zullen gerelateerd aan hun jaarcontributie een bijdrage in het daarvoor opgerichte fonds storten. Zo ook ons Genootschap. Maar dat is uiteraard niet genoeg om de f25.000 te dekken. Dit betekent dat elke bij de SSV aangesloten organisatie ook nog eens een extra beroep zal doen op de lezers van hun Tijdschrift om een individuele bijdrage voor dit doel te geven. Zoals U weet, zijn dit soort bijdragen voor de inkomstenbelasting aftrekbaar, zodat het in ruime mate opentrekken van de knip, naarmate die knip verder wordt opengetrokken, zijn effect kan hebben op de hoogte van de door U te betalen belasting.

De Stichting Genootschap Engelandvaarders stelt haar Postbank(Giro)nummer 35.95.00 ter beschikking om de bijdragen voor het **Nationaal Vrijheidscarillon** in ontvangst te nemen.

Om administratieve redenen **alléén** het Postbank(Giro)nummer hiervoor te gebruiken. Op uw overschrijvingsbiljet te vermelden "**Bijdrage Nationaal Vrijheidscarillon**".

Het Bestuur van ons Genootschap doet een dringend beroep op U allen om deze actie te doen slagen.

Het totaal op bovengenoemde rekening ontvangen bedrag zal t.z.t. worden overgemaakt aan het Fonds dat de SSV voor onze Vrijheidsklok heeft ingesteld. Zodra zulks mogelijk is zullen wij U van de resultaten van deze actie op de hoogte stellen.

FMB

De gebeurtenissen rond het zo plotseling overlijden van de nog jonge Koning der Belgen, Boudewijn, zijn door vele Nederlanders via de media, met name op televisie gevolgd.

In die eerste week van augustus zullen ook vele lezers van de "Schakel" in België en in Nederland intens hebben meegeleefd met de Belgische Koninklijke familie en met onze in rouw gedompelde Belgische vrienden.

Onze voorzitter Rudi Hemmes heeft direct een condoléance brief gezonden aan de voorzitter van onze zusterorganisatie de N.V.O.O., het Nationaal Verbond der Oorlogsontsnaptten, de heer Henri Branders.

Koning Boudewijn was Beschermheer van de N.V.O.O. Hierop heeft de heer Branders nog in diezelfde week geantwoord, zeggende dat hij de belangstelling uit Nederland op zeer hoge prijs stelde.

De televisie volgde van dag tot dag de gebeurtenissen bij onze Zuiderburen en wat in het oog sprong was de aandacht die bij alle plechtigheden en evenementen gegeven werd aan oud-strijders en verzetsmensen. De hechte band die bleek te bestaan tussen Koning Boudewijn en die groeperingen was niet verklaarbaar uit de persoonlijke ervaringen van de Koning in 1940-1945. Daar was hij toen nog veel te jong voor. Maar wat de Koning wél blijkt te hebben beseft was, dat oud-strijders en verzetsmensen een hechte groep Belgen zijn, waarbij Waalse of Vlaamse komaf geen enkele rol speelt. Een weerspiegeling van de Belgische wapenspreuk "l'union fait la force". De aandacht die Koning Boudewijn aan deze grote groep Belgen heeft gegeven getuigde van zijn sterke verlangen naar de door hem zo gekoesterde eenheid die het land in deze turbulente tijd zo hard nodig heeft.

De aandacht die oud-strijders en verzetsmensen kregen binnen het protocol van de gebeurtenissen in die eerste week van augustus, was dan ook zeer opvallend. Zij waren de eersten die langs hun in het Koninklijk paleis opgebaarde Vorst mochten defileren; zij stonden met hun vele vaandels bij de congreskolom, het Nationale monument voor de onbekende soldaat waar de Koninklijke rouwstoet vanuit het kasteel in Laken naar het Koninklijk Paleis geruime tijd stil stond; zij waren ruimschoots vertegenwoordigd in de St Michiels Kathedraal waar een indrukwekkende plechtigheid plaatsvond te midden van Koninklijke families en staatshoofden uit de gehele wereld; met al hun vaandels vormden zij op het hoofdaltaar in de Mariakerk in Laken, bij de Koninklijke crypte, het decor voor de bijzetting.

En ook op maandag 9 augustus, de dag dat Koning Albert II in het parlement de eed van trouw aflegde, waren het oud-strijders en verzetsmensen die bij het Nationaal Monument stonden opgesteld. Na de plechtigheid aldaar onderhield Koning Albert II zich lange tijd met de delegatie van wel 30 personen,

BEZET - BEVRIJD '40-'45 - ROTTERDAM

waarbij Hij en zijn Vrouw Koningin Paola voor iedereen ruim de tijd namen om, naar het zich liet aanzien, een zinnig gesprek te voeren. Ook de Voorzitter van onze zusterorganisatie maakte deel uit van deze delegatie.

Het ziet er naar uit dat de nieuwe Koning der Belgen het voorbeeld van zijn broer volgt, om eveneens de oud-strijders en verzetsmensen de plaats te geven die hen toekomt ten gunste van de Eenheid van het Belgische volk, waarbij de Koning het bindend element zal zijn. Wij hopen dit van harte.

FMB

ARCHIEVEN ENGELANDVAARDERS

Een paar jaar geleden heeft het Bestuur van het Genootschap besloten om de archieven van het Genootschap nu en in de toekomst op een centrale plaats onder te brengen. Enkele Bestuursleden hadden zo hun eigen archief en in overleg met de Directeur van de Gemeentelijke Archiefdienst in Rotterdam werd besloten alle stukken van het Bestuur te zijner tijd in de aparte verzameling "De Tweede Wereldoorlog" onder te brengen. Daar zullen dus worden bewaard o.m. de dagboeken en reisverhalen van en over Engelandvaarders, welke documenten zo langzamerhand bij ons komen binnendruppelen.

Ons Bestuurslid Bram Grisnigt beheert een deel van onze Archivalia en is onlangs een speurtocht begonnen naar de aanwezigheid elders van archiefstukken betrekking hebbende op Engelandvaarders. Hij is tot de ontdekking gekomen dat deze archiefstukken zich op velerlei plaatsen bevinden.

Hier volgt een opsomming daarvan:

- Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie (RIOD) te Amsterdam;
- Het Koninklijk Huisarchief te Den Haag;
- De Binnenlandse Veiligheidsdienst (o.a. restanten van het B.B.O. archief);
- Het Ministerie van Defensie - Centraal Archieven Depot, 2e van der Kunstraat 19, Den Haag en in Kerkrade;
- Het Algemeen Rijksarchief, Prins Willem Alexanderhof 20, Den Haag.

Om Grisnigt de toegang tot de diverse archieven niet te bemoeilijken, wordt verzocht niet op eigen houtje te gaan zoeken, maar hierover met hem in overleg te treden. Niet alle archieven zijn openbaar.

FMB

Dat Rotterdam in het oorlogsgebeuren een belangrijke rol heeft gespeeld, is voldoende bekend.

De heroïsche strijd van de Mariniers om en op de Maasbruggen; het grote bombardement op 14 mei 1940, waardoor het hart uit de stad werd geslagen; het zogeheten "vergeten bombardement" op de wijk Bospolder/Tussendijken en de tientallen andere bombardementen die de stad moest ondergaan, hebben Rotterdam 5 jaar lang tot een frontstad gemaakt.

Minder bekend is dat Rotterdam sinds 9 maart 1990 over een museum beschikt dat in slechts weinige jaren zijn bestaansrecht heeft bewezen.

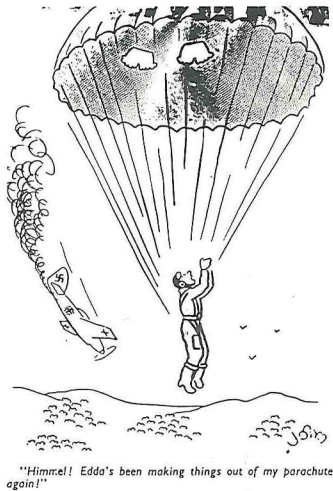
Omdat Rotterdam vanaf het begin van de oorlog een centrum van verzet was, waaraan teruggekeerde Engelandvaarders actief deelnamen, onder meer door het geven van wapeninstructie en het onderhouden van de radio-telegrafische verbinding met het hoofdkwartier in Engeland en later met de 21ste Army Group, is het niet verwonderlijk dat Nederlands grootste Verzetsorganisatie - de Vereniging Voormalig Verzet Zuid-Holland (VVZH) - het museum, waar mogelijk, steun verleent.

Drie leden van deze vereniging richtten de "Stichting Vrienden van het Oorlogsmuseum Bezet - Bevrijd" op. In maart van dit jaar werden de statuten van de stichting goedgekeurd. Hierdoor zijn schenkingen volledig vrij van successierechten. Op financiële steun van de overheid is tot nu toe een vergeefs beroep gedaan!

Belangrijk en zeer verheugend is dat steeds meer scholen de weg naar het museum weten te vinden. Omdat het huidige onderwijzend personeel de oorlog niet zelf heeft meegemaakt, is het aanschouwelijk onderwijs een zeer geschikt middel voor kennisoverdracht. De kinderen horen niet alleen over voedseldroppings, maar kunnen deze aan de hand van het aanwezige fotomateriaal zien. Nog zeer onlangs kwam het museum in bezit van enige originele afgeworpen blikken met koffie, thee en sigaretten. Na al die jaren bleek bij opening van één van de blikken dat de geur van deze producten nog zeer duidelijk aanwezig was.

Dezer dagen kon de collectie worden uitgebreid met enige containers waarmee wapens, voedsel, geld, kleding etc. naar beneden kwamen. Een kinderwagen met dubbele bodem voor het transport van wapens, zendapparatuur en accu's, alsmede voedsel, veroorzaakt vele verbaasde gezichten en hilariteit. Het verhaal over de concentratiekampen wordt realistisch door de vele foto's

en schilderijen. Zo kan ook beter worden uitgelegd dat de Tweede Wereldoorlog niet alleen een veroveringsoorlog was, maar vooral ook een ideologische oorlog met het doel hele groepen mensen te vernietigen en een nieuwe orde tot stand te brengen.

Om het hiervoor genoemde zend- en ontvangstverkeer te illustreren is er dringend behoefte aan een B-mark II en een A-mark III met bijbehorende kristallen en code-pads, alsmede aan het bekende smalle ontvangst-apparaat met toebehoren, dat voor het nachtelijke verkeer werd gebruikt.

Helaas is het tot nu toe niet gelukt in het bezit te komen van de bekende zijden parachutes, waarmee agenten en containers werden afgeworpen. Ongetwijfeld zijn er nog Engelandvaarders die in deze behoeften kunnen voorzien!!!

Voorts wordt nog gespeurd naar bazooka's en andere korte-afstandswapens. Alle wapens worden officieel onklaar gemaakt door de desbetreffende instanties.

Aanmeldingen worden graag ingewacht door de initiatiefnemer van het museum, Arie Mast, en door schrijver dezes.

Het Gemeentebestuur van Rotterdam heeft het belang van dit museum erkend door het gratis beschikbaar stellen van een pand. Het thans beschikbare materiaal is intussen al zo omvangrijk geworden dat onderhandelingen plaatsvinden over een aanmerkelijk grotere behuizing, die tevens voor rolstoelpatiënten toegankelijk is.

Het museum is geopend van dinsdag t/m vrijdag van 10.00-15.00 uur, alsmede op zondag van 12.00-16.00 uur.

Adres: Rechthuislaan 28 b
3072 LD Rotterdam
Telefoon (010) 484 89 31 (tijdens openingsuren)
(010) 485 88 91 (privé Arie Mast)

Bob ten Broek (adres zie pag. 1 van DE SCHAKEL)

De negende Engelandvaarders golfdag werd op maandag 7 juni gespeeld op de baan de Golf & Countryclub Crossmoor nabij Weert. Het is een prachtige baan, mooi gelegen in een rustig parklandschap, maar voor veel Engelandvaarders wel wat ver weg. Dit verklaart misschien mede het feit dat de deelname een stuk minder was dan vorig jaar op de Rijswijkse. Elf spelers en speelsters traden aan voor een twee resp. drie-bal Stableford op een mooie, bijna windstille zomermiddag.

Er werd goed gespeeld. Charles Bartelings, een speler met een bescheiden handicap, wordt herhaaldelijk op de E.V.-golfdag geïnspireerd tot grote daden. Hij sloeg, op de toch voor ons allen vreemde baan, niet minder dan 38 Stableford-punten bij elkaar en won daarmee ruim de Engelandvaarders-wisselprijs. Ralph Hartog speelde achter hem met een ijzeren vastheid en haalde 35 punten; mooi maar niet goed genoeg.

Bij de dames won Mevrouw Wins met 27 punten de dames-wisselprijs. Ook de andere spelers en speelsters werden beloond met prijzen die door de firma van den Brand B.V. Berekeningstechniek op instigatie van Robert van Exter beschikbaar werden gesteld.

Na de warme en vermoeiende wedstrijd werden de spelers door middel van talloze koele dranken onder aangename kout weer op peil gebracht. Een heerlijke aspergemaaltijd in het clubhuis-restaurant besloot de dag.

Daarna vertrokken de Engelandvaarders voor de lange rit naar huis in de koele zomeravond met de beste herinneringen aan Crossmoor.

GOLF IN 1994

De tiende Engelandvaarders golfdag zal plaats hebben op de baan van de Golfclub Broekpolder nabij Vlaardingse op woensdag 1 juni 1994 (datum nog onder enig voorbehoud). Nadere bijzonderheden zullen t.z.t. aan geïnteresseerden worden toegezonden.

Engelandvaarders, hun echtgenoten en partners die willen deelnemen, worden verzocht zich op te geven (met vermelding van handicap) bij:

K. Bottema
Reviuslaan 34
2343 JR Oegstgeest
Telefoon (071) 15 52 95

Op 26 juli 1993 is in Laren (NH) op 69-jarige leeftijd overleden Mr H.J.P. van den Meerendonk, die jarenlang voorzitter is geweest van de ons allen bekende "Stichting 1940-1945". In die kwaliteit had hij gedurende vele jaren een intens goed contact met enkele van onze bestuursleden en met name met de leden van onze Sociale Commissie. Hij heeft veel gedaan voor ons Genootschap, in het bijzonder voor hen die een beroep deden op de Stichting 1940-1945 om medewerking te verkrijgen voor een Buitengewoon Verzetspensioen. Bij de begrafenis waren de Engelandvaarders namens het bestuur vertegenwoordigd door G. Meelissen, voorzitter van onze Sociale Commissie.

Wij gedenken de overledene met grote dankbaarheid.

FMB

J.W. KOLKMAN

Vroeger Vice-Consul en Directeur van het Office Néerlandais te Perpignan

De heer S.F.M. Plantinga, Algemeen Rijksarchief in Den Haag, is bezig met een biografisch onderzoek naar het leven en werken van de heer J.W. Kolkman, een naam die door vele Engelandvaarders van de oostelijke Pyreneeën-route herkend wordt. Die vele Engelandvaarders hebben aan de heer Kolkman goede herinneringen. Hij was hen op allerlei manieren behulpzaam om Spanje en de vrijheid te bereiken.

De heer Plantinga schrijft ons: "Hoewel ik al wel enkele aardige vondsten gedaan heb, blijven er nog veel vragen over, en is het enorm "schrappen" in de vele archieven. De gegevens spreken elkaar ook nogal eens tegen".

De heer Plantinga, die veel met ons bestuurslid Grisnigt samenwerkt ten gunste van onze en zijn archieven, roept onze medewerking in om zijn verzoek onder de aandacht van de Engelandvaarders te brengen: "Of al degenen die Kolkman hebben gekend aan de heer Plantinga informatie zouden willen verschaffen en met hem contact opnemen".

Hij is te bereiken: Algemeen Rijksarchief, Prins Willem Alexanderhof 20, 2595 BE Den Haag, tel. (070) 331 54 85/331 54 00, tel. privé (070) 387 29 15

Wij hopen dat deze oproep bij alle Engelandvaarders die Kolkman hebben gekend gehoor zal vinden, óók bij hen die niet zulke goede herinneringen aan Kolkman zouden hebben.

FMB

Vervolg van het verslag van de lange reis die een veertigtal Engelandvaarders mochten maken om Great Brittain te bereiken, van de hand van Pim de Bruynkops.

Direct na de vondst van de Cognaclading was voor velen de verleiding groot om eens een flinke slok te nemen, hetgeen tot zeer opgewekte taferelen leidde.

De verdere reis kon men in ruime mate van het stimulerende vocht gebruik maken waardoor o.a. de slapeloosheid werd uitgebannen.

De tropennachten bij kalme zee en heldere sterrenhemel, wanneer de vliegende vissen klapperend aan dek zeilden, maakten het mogelijk het klamme ruim te ontvluchten. Aan dek werd onder een deken de ochtend afgewacht totdat om vijf uur door de dekploeg alles met zout water werd schoon-gepoten.

Diegenen die in Frankrijk en Spanje een minder plezierige tijd hadden door-gemaakt konden zich aan boord goed herstellen en snel sprak een ieder over de zaken die in de toekomst aan de orde zouden komen. Punt één was steeds: hoe komen wij snel naar Engeland.

Onbegrijpelijk was het dat de ruimbewoners, de ruimdenkenden, geen zekerheid hadden over het vaarplan en waar men zich bevond, terwijl later bleek dat de hutbewoners nauwkeurig werden ingelicht.

In de vroege ochtend van 14 augustus bemerkten de ontwakenden iets onbestendigs. Het bewegingsritme van het schip was anders en er heerste stilte, de motoren lagen stil.

Aan dek gekomen zagen de nieuwsgierige slaaphoofden een stukje tropisch paradijs. Vóór hen lag aan bakboord een berghelling, zwaar bebost, die steil afliep naar zee. Aan een inham met bijna wit strand stond een houten huisje tussen de kokospalmen.

Hier heerste absolute vrede, zo leek het. Aan stuurboord lag op een paar honderd meter de Engelse Corvet die de Cabo met de aldislamp had geseind – follow me ...

Na een dag van wachten kon worden vastgesteld dat het schip voor inspectie naar Port of Spain, de rede van Trinidad zou worden geleid, dat de rum door lokale vissers langszij gebracht wel erg goedkoop was en dat aan een lijn met tien haken beaasd met vlees evenzovele vissen waren te vangen voordat tot tien geteld kon worden.

Een gevoel van – wij horen er ook bij – wij zijn een van jullie – zal de meesten van de Engelandvaarders wel hebben bekropen bij het zien van de eerste geallieerde oorlogsschepen, de vlaggen en hun bemanningen.

Tijdens het grondig onderzoek van de Cabo dat bijna zes dagen duurde, kwa-

men o.a. enige jonge Royal Navy officieren van Naval Intelligence aan boord om de passagiers te ondervragen.

Vooraf de groep Nederlanders had hun aandacht en een ieder kon eindelijk zijn verhaal van zijn tocht kwijt aan de aardige, goed luisterende, driftig schrijvende ondervrager die ook nog bewondering toonde. Hun aantekeningen zorgden ervoor dat de Patriotic School aan deze groepen geen aandacht meer behoefde te besteden.

De controle leverde o.a. op enige hutpassagiers die voor verdere ondervraging werden meegenomen en de vondst van dertien long-range radiozenders.

Op 20 augustus in de middag startten de motoren weer en werd koers gezet naar Puerto Cabello, Venezuela waar de volgende dag in een kleine haven werd afgemeerd.

De vierentwintig uur aan de kade duurden te lang, want allen verlangden naar Curaçao, ons Nederlandse Curaçao, waar zij een heerlijke ontvangst zouden krijgen en waar men de plannen al gereed zou hebben om allen zo snel mogelijk naar Engeland te verschepen.

In alle vroegte stonden de Hollanders met blijheid op de gezichten aan de railing. Het was 25 augustus.

Curaçao zag er een paar mijl buitengaats aanlokkelijk uit. Er moest nog enige tijd verdoen worden, omdat er juist een convooi tankers één voor één het Schottegat uit moest varen. (Naderhand hoorde men o.a. van Bram Grisnigt dat de eerste groep die per Cabo de Bueno Esperanza uit Barcelona op Curaçao was aangekomen hiermee uitvoer en later nog heel wat te stellen had met Wulff-pack U-Boote, die o.a. zijn tanker torpedeerden).

Toen eindelijk in Willemstad de huizen links en rechts van de railing voorbijgleden was er een uitgelaten stemming bij de gepakte en gezakte Engelandvaarders. Onze marinejongens waren al aan boord en in een paar uur zou het Hollandse contingent zingend de loopplank afrennen op zoek naar het eerste pijpje bier. Het viel anders uit.

De kade was vrij stil. Wat militairen, wat politie, wat douane.

In de middag mochten de echte Nederlandse passagiers, de hutbewoners, keurig van boord. Een Ltz. I bracht hen naar de auto's. Ook de overige passagiers gingen passagieren en de enigen die moesten achterblijven waren de Nederlandse ruimbewoners. Wat vernomen werd: de vluchtelingen moeten wachten – die moeten gekeurd worden.

De middag, avond, nacht en ochtend verstreken. Een lieve oudere dame liet twee gekleurde mandendragers wat tweedehands kledingstukken voor de sloebers op het dek uitschudden.

Deze attributen werden door de Geuzen, zoals ze zich voelden, hautain gewei-

gerd. De keuring geschiedde aan dek en plein publique. Nog steeds zonder bericht van ontschepping was de stemming tot ver onder nul gezakt.

Juist toen gebeurde er iets ongelooflijks. Iemand, een marine-officier met drie gouden strepen, het bleek later Ds. Mieltes te zijn, had het stel ongeregeld toch op zijn juiste waarde geschat. Hij riep iedereen aan dek en verzocht luid en duidelijk om aandacht. Als militairen liet hij het in mineur verkerende stel aantreden en rechts richten. Zonder meer hief hij daarna zijn arm op en zei: "Samen zingen wij het Wilhelmus". Nadat hij de groep had laten bijkomen van de emotie die het zingen van hun volkslied, de eerste keer sinds mei '40 had teweeggebracht, vertelde hij inofficieel wat hen te wachten stond.

Dé plaatsing in de kazerne HABAAY onder een marinier der 1e klasse leverde direct weerstand op, omdat het gerucht de ronde deed dat inlijving bij de Volksmilitie zou plaatsvinden. Er werd geconfereerd en snel hoorde men plannen maken om te tonen dat zij wel op eigen wijze naar Engeland konden komen. Zij zouden FLITSEN, zoals zij altijd in moeilijkheden hadden gedaan. Bijna was het zover gekomen. In no time waren monsterboekjes voor de merchant navy verkregen; via de Noorse consul zou kunnen worden aangemonsterd op Noorse tankers die ongeëscorteerd, alleen, rechtstreeks vanuit Curaçao op Engeland voeren.

De steeds luider wordende protesten en de flitsplannen van de gekazerneerden waren bij de staf van het hoofdkwartier doorgedrongen en er volgde een gesprek. Hieruit bleek hoe slecht men op de hoogte was met het alles overheersende verlangen van de z.g. vluchtelingen om als echte Engelandvaarders zo snel mogelijk iets voor de bevrijding van Nederland te kunnen doen. Hierna was het leed snel geleden.

Enige recepties en feestelijkheden werden door de Gouverneur, de Shell en de burgerij georganiseerd voor de hele ex Cabo de Hornosgroep. Contacten o.a. met Shell employés maakten duidelijk dat men een geheel verkeerd beeld van "de vluchtelingen" en hun bedoelingen had.

Er werd werkelijke haast gemaakt met de afvoer van de lastige klanten, maar tot genoegen van hen bleek een convooi tankers al op 28 augustus voor vertrek gereed te zijn.

En zo stapte het illustere gezelschap inclusief drie officieren en een kornet, dus ex hutbewoners, samen 40 man op de kleine SALUTA op weg naar Engeland.

(Zoals in de Schakel van juli 1993 beschreven eindigde de vaart voorlopig in New York)

(wordt vervolgd)

In de vriendschapssfeer van een Noorse en een Nederlandse Engelandvaarder in de 2e Wereldoorlog.

In 1942 arriveerde ik via Zweden in Engeland en in dat jaar begon mijn 3 $\frac{1}{2}$ -jarige diensttijd, bij de Koninklijke Marine a/b van MTB's en MGB's in Het Kanaal en op de Schelde. Tijdens onze voorbereidingen t.b.v. de Normandië-invasie vanuit Ramsgate en Dover, vernam ik van een Noors bemanningslid van een MTB, dat hun MTB 345 in een Noors fjord in juli 1943 door de Kriegsmarine was buitgemaakt. De bemanning was, in plaats van volgens de Conventie van Genève als krijgsgevangenen te worden behandeld, door de plaatselijke Duitse Marine Cdt doodgeschoten en in zakken genaaid in de fjord afgezonken. Deze Cdt pleegde daarna zelfmoord, omdat hij de orders van de Gestapo had opgevolgd in plaats van die van het Ober-Kommando van de Kriegsmarine. Slechts 3 opvarenden, kennelijk de officieren, werden onderworpen aan een Gestapo-verhoor door hoger-geplaatste instanties en overleefden de 2e Wereldoorlog. Ik vroeg de Noor die mij het verhaal deed of hij ook een zekere Noor met de voornaam "August" kende, omdat ik die in augustus 1939 had ontmoet in Haugesund, tijdens een scholierenreis met het KNSM-schip "Tarakan". Hij gaf te kennen dat er wel een opvarende met die voornaam bij kon zijn geweest of, althans als Engelandvaarder, erbij diende.

Nu wilde het toeval, dat ik tijdens een installatieperiode op de MTB-werf in Poole (Zuid Engeland) tijdelijk was ingekwartierd op de HMS "Hornet" te Gosport. Toen ik de stad 's avonds per bus inging, rondom Kerstmis 1942, maakte ik kennis met een, ook aan de lus hangende, charmante, VAD verpleegster. Zij had kennelijk ook de aandacht getrokken van een Noorse zeeman, die verdacht veel leek op de Noor die ik in 1939 had ontmoet. Maar zoals het gaat, de charme van een in bontjas gehulde verpleegster, na een paar door mij vertaalde uitingen van bewondering van de Noorse zeeman, ging uit boven de behoefte om meer uit te vinden omtrent de naam van de Noor. Later, na het uitje naar een danszaal, had ik spijt dat ik niet even mijn in 1939 in Noorwegen ontstane vriendschap had heropgevat.

Hoe dan ook, nadat ik de verpleegster had afgeleverd aan het Haslar Naval Hospital, nam de Koninklijke Marine weer geheel bezit van mijn dagelijks denken en doen. Er werd zo'n 3 tot 4 nachten per week geopereerd in het Engels Kanaal tegen Duitse "Schnellboote" en "Flakschiffe", die Duitse convoïen onder de Franse en Belgische kust begeleidden, alsmede tegen Duitse marine-eenheden, die geallieerde convoïen aanvielen onder de Engelse kust. Onze operationele periode werd afgerond met voorbereidingen voor de invasie in Normandië met commando-landingen en andere acties om de Duitse kust-bewaking en zeegaande vloot te misleiden, hetgeen een zeer

actieve periode inleidde. Na deze actieve periode voor onze 2 flotilla's MTB's en MGB's, van welke klasse mijn schip was, werden zij in september 1944 na drie jaar operationele paraatheid opgeheven. Alleen werden 1 MTB en mijn MGB aangewezen voor patrouille-dienst in de Westerschelde, toen de geallieerde legers in België zover waren opgerukt dat Ostende en Breskens konden worden bevrijd. Wij werden in Terneuzen gestationeerd omdat het noodzakelijk was dat eerst Vlissingen en Walcheren werden bevrijd, opdat niet alleen in Vlissingen Engelse troepen konden landen maar wij ook de Engelse en Nederlandse mijnenvegers konden bijstaan en wij bovendien op de Westerschelde de binnenvarende "Liberty-ships" konden beschermen tegen vanuit Hoek van Holland opererende 1- en 2-mans onderzeeboten. De Liberty-ships waren in de U.S.A. bevoorraad met oorlogsmaterieel. Inmiddels opereerden in de Ardennen legereenheden onder bevel van Generaal Patton, die vóór de Russische legers Berlijn moesten zien te bereiken. Aangezien Antwerpen onder V-2 aanvallen vanuit Nederland lag, staken zij de Rijn over en werden bevoorraad door de Liberty-ships, die bij Terneuzen slechts 1 $\frac{1}{2}$ cm speling bij de sluizen hadden. Het gevaar dat deze sluisdeuren zouden worden getorpedeerd door mini-sub's van de Kriegsmarine zou dodelijk zijn geweest voor de bevoorrading van de geallieerde legereenheden via Gent. Dit was niet denkbeeldig, omdat achteraf is gebleken dat ons gebruik van dieptebommen effectief was geweest. In twee "Bibers" die door de vanuit Zuid-Beveland opererende Nederlandse Mariniers in de grond werden geschoten, bevonden zich levenloze bemanningsleden, die waren gestikt door onze acties. Waarvan akte, gestaafd door later verschenen publikaties.

Alhoewel het bovenstaande niet terzake is voor wat betreft het onderwerp van de titel van dit verhaal, is het wel conform de realiteit en daarom waard om niet in de vergetelheid te raken.

(Sunday Express)

Nadat Walcheren en de Zuid-Hollandse eilanden waren bevrijd, werd ik in Mei 1945 in de gelegenheid gesteld naar Bussum, de woonplaats van mijn ouders, te liften, waar ik twee dagen over heb gedaan. Bij mijn terugkomst in Vlissingen werd ik overgeplaatst naar H.M.S. "Royal Arthur" die in Skegness (U.K.) lag. Van mij werd verwacht de in Engeland aangekomen voormalige zeevaartscholieren, waaronder enkele die met mij op de zeevaartschool Abel Tasman hadden gezeten, de beginselen van het Marinevak bij te brengen en de rang van A.R.O. te verkrijgen.

Op een zekere dag in Skegness werd ik tot mijn verbazing tijdens een door de Nederlanders gewonnen sportwedstrijd aangesproken door een Noorse Marine-man met de woorden: "Jij hebt mij toch destijds in Dover gevraagd naar de aanwezigheid van een zekere August uit Haugesund". Na mijn bevestiging vertelde hij me dat deze uit Noorwegen ontsnapte Noor in de Noorse Marine had gediend en binnen enkele dagen in Skegness zou arriveren voor een gespecialiseerde opleiding, gezien zijn verzetsverleden in Haugesund in 1943. Inderdaad bleken toch enkele opvarenden van de Noorse MTB 345 te zijn ontsnapt, hetgeen de telegrafist Rennie Hull niet was gelukt. August daarentegen schreef mij onlangs, dat hij na zijn escapade, toen hij in de voor Stavanger werkende verzetsgroep zat, heeft moeten onderduiken in een gesticht voor zwakzinnigen. Het bleek dat de Noor die mijn pad kruiste in mijn hartveroverende dagen in Gosport niet de ware August bleek te zijn, maar dat de man met wie ik de bloemetjes daarna in Skegness buiten zette wel de ware "Jacob" was. Hoe dan ook, als intussen gehuwd man en verwacht "aankomend vader" met de status van aankomend officier van de Koninklijke Marine, liet ik August dan ook maar alleen de stad ingaan, want mijn werk en studie lieten niet veel vrije tijd over. Die vrije tijd had ik zeker nodig toen mijn echtgenote na 6 jaren dienst in de A.T.S als radar-operator en anti-aircraft-plotter haar congé kreeg en wij als inwonenden ons eerste huishouden gingen opzetten in Skegness. Met de groep van inmiddels 15 adelborsten in spé (A.R.O.'s) gingen we in het najaar van 1945 naar Edinburgh. Wij werden in een hotel ingekwartierd en volgden gedurende 4 weken een mijnenveegcursus bij de Royal Navy in Grand Harbour, doorspekt met praktijk-vaarten op het gebied van positie-houden, tuigzetten en theorielessen betreffende de voorkomende mijn-types en combinaties daarvan. Bij aankomst te IJmuiden, waar ons moederschip Hr.Ms "Vulkaan" de aanwezige mijnenvegers, als een kloek haar kuikens, verzorgde, onderhield en van opdrachten voorzag, werden wij successievelijk na beëdiging als adelborsten aan boord geplaatst.

Om nu tot de uiteindelijke conclusie te komen wat vriendschap kan betekenen, ook zonder veel contact, maar met de gedachte dat men, allemaal in

hetzelfde schuitje zittend, men verstomd kan staan, hoe het lot, en soms ook het noodlot, kans ziet deze weer te doen opleven na vele jaren van gescheiden wegen. Dit geschiedde toen ik, na 40 jaren Marine-dienst en 5 jaar pensioering, onlangs, als lid van het Engelse "Coastal Forces Veteran's Association" een oproep plaatste om te weten te komen of "August" uit Haugesund nog bestond. Toen ik door Noorse leden van deze "world-wide" vereniging gewezen werd op het feit dat als ik "August Konow", voormalig Noors MTB opvarende met een verzetsverleden bedoelde, deze in Zweden in de buurt van Göteborg woonde. En zo werd de cirkel gesloten. Zowaar de moeite waard, om een dergelijke vriendschapsband, die nu weer verlevendigd is, gaande te houden tot in de lengte van dagen.

Hans Bos

ERESABEL

De niet zo lang geleden overleden Engelandvaarder W.M.S.K. van Aanholt ontving indertijd de **Eresabel** van Engelandvaarder Charles Pahud de Mortagnes, als dank voor de bewezen diensten. EV Van Aanholt heeft lange tijd immer aan de zijde gestaan van Pahud.

De weduwe van Van Aanholt zal binnenkort, met instemming van Mevr. Pahud de Mortagnes, de eresabel overdragen aan het Museum waarin ook de Irene Brigade vertegenwoordigd is. Een en ander in overleg met onze voorzitter R.W. Hemmes.

FMB

ADRESSENBESTAND
Stichting Genootschap Engelandvaarders

Aanvullingen en wijzigingen no. 7 op de adressenlijst van 1 februari 1992.

Overleden:

J.E. Fanoy	Lindfield (Australië)
A. van der Heijden	Middelburg
S. Moses	Amstelveen
A.J. Rotteveel	Naarden

Toegetreden:

A. Koldewijn	Grundelweg 37	7552 EG Hengelo
C.J.W. Surendonk	Kortelaan 6	2111 AR Aerdenhout
M. Verhage	Valley BLVD 62	Hazelbrook NSW 2779, Australië

Verhuisd - correcties:

M.S. Kamminga	Park Oud-Wassenaar, flat 53	2243 BX Wassenaar
K.G.P. Michielsen	P.O. Box 266	Robe 5276, South Australia
H. Westerduin,	Sir Winston Churchillaan 77	2282 JM Rijswijk

L.G. Auping, Postcode moet zijn: **5216** i.p.v. 5261.

Adreswijzigingen en correcties gaarne aan:

Mevr. M. E. F. Borel Rinkes	Cees Laseurlaan 279
	2597 GG Den Haag
	Tel. (070) 324 04 47